heldig Reform, om Firmaet selv ejede sine Systuer, og alle Syerne stod i direkte Forhold til Fabrikanten.

At disse Lokaler blev indrettede efter alle moderne Sundhedsregler, vilde selvfølgelig let kunne lade sig udføre, ligesom vi vilde finde det i høj Grad heldigt, om der til Fabriken knyttedes en Restavration, hvor Syerne for en billig Penge kunde købe varm Mad midt paa Dagen, lige som Badekamre vilde være udmærkede.

Der vil maaske svares os: Skal et saadant Kæmpefirma bygge Værksted, bliver det Symaskiner med Dampkraft, og der vil da kun behøves mindre end Halvdelen af Syere. Vi vil desuagtet finde det heldigt, thi ved Arbejde paa Fabriken vilde Arbejdstiden selvfølgelig forkortes. Syerskerne kunde ikke som nu tage Natten til Hjælp, hvorved de yderligere nedbryder deres Sundhed. Og havde saa Firmaet en Forsamlingssal med Klaver, hvor Fabrikens Arbejdere kunde samles og synge eller læse op, saa vilde dette i høj Grad virke opdragende og forædlende paa de unge Kvinder.

Men nu alle de arbejdsløse? — ja — vi kan ikke se rettere, end at de ved en saadan Omvæltning maatte være berettigede til en Pension, alt efter som de havde arbejdet i kortere eller længere Tid. Pensionen blev naturligvis for de Unges Vedkommende inddraget, naar de skaffede sig andet Erhverv, men for de Gamle, der ikke kunde paatage sig nogen ny Beskæftigelse, maatte den være livsvarig. Det er dog væsenligt disse blege Syersker med de flittige smaa Fingre, som har lagt Sten paa Sten til den Bygning — Firmaet I. Moresco — der med sine Taarne rager saa højt op, at de ses ud over Danmarks Grænser. Og man kan sikkerlig ikke gøre for meget godt for Syersker; Samfundet er i stor Gæld til disse, og det er vist paa Tide, at der begyndes med at betale lidt tilbage af denne store Gæld.

Mange vil maaske synes, at det er alt for store Tanker, vi har om Moresco, vi mener det ikke. Samfundet har haft alt for mange Beviser paa Rundhaandethed og Offervillighed fra Hr. Morescos Side — hvorfor da tvivle om en alvorlig Reform i hans Forretning for Syerskernes Vedkommende.

Det er smukt at bespise de Fattige paa Samaritanervis, men kan vi ikke alle være enige om, at det er klogt og kærligt at indrette Samfundet saaledes, at der ingen Fattige er. *Johanne Meyer.*

„Programmet"

af 10. Februar stiller følgende Spørgsmaal til Johanne Meyer i Anledning af en Artikel i *Kvindebladet* „Hvad vi vil" af 5. Februar, hvori jeg blandt andet har sagt, at i samme Øjeblik, Kvinden stilles lige med Manden med Ret og Adgang til Embeder o. s. v., bør Ægteskabslovene have en hel anden Karakter. Og det vilde allerede nu være en uhyre Spore for de unge Piger, om Loven borttog den Pligt fra Manden. Der vilde da blive Alvor i de unge Pigers Fagdannelse, og meget faa gik da ind i Ægteskabet af økonomiske Grunde.

I Anledning af disse Udtalelser retter Hr. Linderberg følgende Spørgsmaal:

1) Hvem skal forsørge Hustruen i den Tid, da hun er hindret i at arbejde, fordi hun er frugtsommelig, ligger i Barselseng eller er optaget af Børnepasningen og Børneopdragelsen?

2) Betragter De det som en Frigørelse af Kvinden, at hun foruden at bære de Byrder, som Moderstillingen paalægger hende, og som De formentlig ikke kender noget Middel til at fritage hende for — Byrder, der jo er væsensforskellige fra dem, som Faderstillingen paalægger Manden — ogsaa selv personlig skal fortjene sit Underhold?

Ja, Hr. Linderberg, det er min Mening, at det vilde være uretfærdigt mod Manden at paalægge ham Forsørgelsespligten, naar vi forlanger lige Ret og Adgang til Embeder og andre Samfundsstillinger og kræver lige Løn med Manden for dette Arbejde. Det vilde der dog være nogen rigtig Mening i.

Til Svar paa Punkt 1). Det ene fuldmodne Menneske skal ikke forsørge det andet. Enhver skal leve af sit Arbejde. Og da Kvindens Arbejde ved Børnepasning og Børneopdragelse (hvilket de jo selv nævner) er et meget stort Arbejde, bør hun vel ogsaa betales i Penge saa forsvarligt derfor, at hun ikke skal forsørges af et andet Menneske, ligesom hendes Madlavning og anden Huslighed med Syning repræsenterer store Værdier. Hvis hun som gift Kvinde har et Embede, Handel eller Haandværk, kan hun jo tage den fornødne Hjælp dertil. Vi er dog for lang Tid siden kommen bort fra den Overtro, at fordi en Moder har født et Barn, er hun ogsaa Pædagog. Den Tid, hun er forhindret ved Børnefødsel i at arbejde, er under normale Forhold saa forsvindende, saa det vil der næppe lægges Mærke til. Deri har vi allerede talrige Erfaringer ved Lærerinder, Skuespillerinder og Kvinder i andre Stillinger. Tænk paa Landarbejderne Landet over. De vil naturligvis forarges ved, at Ægtemanden, naar han ønsker, at Hustruens Arbejde væsenlig bestaar i Opretholdelse af Hjemmet, at han da lønner sin Hustru. Ægtefæller skulle have alle Ting tilfælles. Det mener da ikke vore bestaaende Love; thi de kalder vel Hjemmet *Fællesboet*, men de giver dog kun Manden Dispositionsretten.

Til Punkt 2 vil jeg blot sige: De glemmer vist, at det er ikke alle Kvinder, der bliver gifte, og jeg anser det virkelig for en Frigørelse for Kvinden, at hun personlig kan skaffe sig en selvstændig Stilling, og for en frygtelig Fare for de unge Piger, at der nægtes dem Adgang til Fagdannelse. Og denne Fagdannelse faar den unge Pige nemlig aldrig, saa længe Forældrene kan haabe at slippe hende ind i et Ægteskab, hvortil de fleste mener, at hun behøver ikke at have lært noget videre. Men en anden frygtelig Fare for Lykken i Ægteskabet er det, at Manden mener, det er af hans Naade og Barmhjertighed, Hustruen skal leve.

Lad de unge Kvinder som de unge Mænd staa paa deres egne Ben; vil de saa gifte sig, lad dem da selv ved Ægtepagt blive enige om, hvorledes de vil ordne deres økonomiske Forhold. Samfundet bør ikke blande sig deri, saa lidt som i enhver anden Kontrakt Kompagnoner sætter op sammen. De forstaar vel nok, at jeg taler om den økonomiske Side af Ægteskabet?

Johanne Meyer.

Svar til Hr. Fritz v. d. From.

Undskyld, det har varet saa længe, inden jeg har faaet Tid til at besvare Deres ærede Spørgsmaal.

Min tidligere omtalte Veninde har en af de ikke saa ganske faa Forretninger, der hører ind under Begrebet „fri Næring", hvortil der altsaa ikke skal løses Borgerskab — lige meget, enten de drives af Mand eller Kvinde.

Og da De, Hr. Fritz v. d. From, lægger en saa levende Interesse for Dagen med Hensyn til at fremme Kvindernes Selvstændighed, tvivler jeg ikke om, at De nu selv ret flittigt vil undersøge, dels i Lovene og dels i Livet, hvilke mange for Kvinderne godt skikkede Forretninger, der hører ind under dette Begreb, for at De kan hjælpe rigtig mange gifte Kvinder frem til friere og lykkeligere Livsvilkaar.

Allerærbødigst Deres
Petrea.

Kvindens Samfundsstilling i Nutiden.

III.

I sit prisbelønnede Skrift fortsætter Leon Girauds om den amerikanske Kvindes Stilling.

Kvindebevægelsens Hovedpunkt er New-York og Massacuseths og hænger paa det nøjeste sammen med Negrenes Frigørelse. Allerede i 1833 var der to Søstre, Angelina og Sarah Grincké, som frigav deres Slaver og begyndte at virke for Kvindens Ret. De vandt dog liden Forstaaelse, men rejste i 1840 med Elisabeth Stanton til London for der at organisere de engelske Kvinder. Da de kom tilbage derfra, afholdt de Kvindemøder i de østlige Byer, idet de gik ud fra en Paragraf, som sagde, at man kun kunde beskatte den, som var repræsenteret, og allerede i 1848 udkom der en ny Lov, som gav den gifte Kvinde fuld Raadighed over sin Formue og sine Ejendele.

Ved Krigen med Sydstaterne gjordes der store Anstrengelser for at paavirke den offenlige Mening. Især virkede Fru Becher-Stowe ved den berømte Bog „Onkel Toms Hytte", men da Krigen endte, fik Slaverne ikke alene deres Frihed, men ogsaa Valgret, hvorimod Kvinderne, hvis uhyre Arbejde anerkendtes af alle, blev staaende uden Stemmeret og uden direkte Indflydelse paa Børnene. Man afviste dem kort og godt med den Paastand, at Tiden endnu ikke var moden dertil.

Det, der imidlertid holdt Kvinderne vaagne til Samfundsarbejdet, var Alkoholismen, som skabte alle disse brutale Mænd og mishandlede Hustruer. Ved et Møde i Chicago sagde Anna Dichinson blandt andet: „Man siger til os, at vi skal bevare vor Magt ved at paavirke Manden i Hjemmet. Men